

Bijlage bij de startbrief van de Raad van Toezicht van het Groninger Museum voor de nieuwe directie.

Bouwstenen strategische verkenning.

In deze notitie wordt op basis van eerdere afspraken proces en inhoud verkend van een strategische verkenning over de toekomst van het Groninger Museum.

Proces

De bedoeling is door middel van een snel in te stellen projectgroep met dat proces nu een begin te maken. Daar horen naast de samenstelling van de groep ook een tijdpad en een kostenbegroting bij.

1.Wethouder en gedeputeerde kennen de inhoudelijke bedoeling van het project en hebben beide ingestemd met een vertegenwoordiging van stad en provincie. Het is nu aan de directie met hen contact op te nemen om een vertegenwoordiging in de projectgroep te krijgen en indien nodig met hen te overleggen over de verdere aanpak. De wethouder heeft nadrukkelijk aangegeven dat aan de medewerking van een vertegenwoordiger van de gemeente niet mag worden ontleend dat de gemeente op voorhand instemt met eventuele financiële consequenties van de strategische verkenning. Onze toezegging dat we daarmee rekening zullen houden moet in de projectopzet worden verwerkt.

2.We hebben met MT en OR afgesproken dat medewerkers van het museum in de projectgroep strategische verkenning worden vertegenwoordigd. Die vertegenwoordiging komt in overleg met MT en OR tot stand. Het is nu aan de directie dit verder vorm te geven.

3.Wat onze positie als RvT ten opzichte van de strategische verkenning betreft: wij vinden het van

belang dat de strategische verkenning vanuit een zekere autonomie ten opzichte van de diverse invalshoeken gaat functioneren, dat pleit voor een onafhankelijk voorzitter van de projectgroep, die zowel naar de medewerkers van het museum, als naar de subsidiënten, de externe deskundigen en de RvT autonoom kan functioneren. We willen als RvT graag regelmatig met de hele projectgroep in een open overleg. We zullen ons daarbij in de *doorvraagstand* opstellen.

4. We vinden het van belang externe deskundigen in de projectgroep te laten deelnemen. Er zijn door Cathy en Elmer de nodige suggesties gedaan. Het is nu aan Roos en Jan Geert, in overleg met Cathy en Elmer nadere voorstellen te doen.

Het heeft daarbij onze nadrukkelijke voorkeur dat de vertegenwoordigers van stad en provincie en de aan te trekken externe deskundigen volwaardig lid van de projectgroep worden. En één van de externen als onafhankelijk voorzitter aan te stellen.

Vanuit de Raad van Toezicht zullen Jacques en Elmer het project begeleiden.

Inhoud

1. Vooropgesteld: we kiezen voor een strategische verkenning omdat het bestaande beleidsplan onvoldoende houvast biedt om het GM toekomstbestendig te maken. Er treden grote veranderingen op in de maatschappelijke en culturele omgeving van het museum, die waarschijnlijk structurele consequenties hebben. Deze veranderingen moeten in kaart gebracht worden en in hun gevolgen voor musea in het algemeen en het GM in het bijzonder worden doordacht. We verwachten op basis van data-analyse en doordenking

van de wijze waarop het GM afwijkt van de diverse kerngetallen van de musea in ons land meer inzicht in de specifieke positie van het GM. Daarbij kan het te verwachten rapport van Berenschot zeker van nut zijn.

2. We hebben aan de veranderende mix in de samenstelling van de bezoekersaantallen gemerkt hoe zeer wijzigingen aan de vraagkant consequenties kunnen hebben voor de exploitatie van het GM. Door het publieke gebruik van musea in het algemeen en die van het GM in het bijzonder te analyseren hopen we meer houvast te vinden voor de ontwikkeling van het GM.

3. Het gaat daarbij niet alleen om een visie op aard en omvang van de activiteiten van het GM, maar zeker ook om de vraag welke consequenties een strategisch plan moet hebben voor de interne organisatie, de opbouw van het management onder een nieuwe leiding.

4. Datzelfde geldt voor de verdere dynamiek in de informatietechnologie, AI, digitaal gebruik en andere aspecten die gevolgen kunnen hebben voor de rol van musea, depots, educatieve activiteiten etc.

5. Bij het project hoort zeker ook een verkenning van de consequenties van maatschappelijke en culturele ontwikkelingen voor de governance van het GM. Wat moet de toekomstige balans zijn tussen de grote publieke subsidiënten, de private bijdragen en de eigen inkomsten? En als bezoekers meer zijn dan consumenten worden zij dan in voldoende mate bij de ontwikkeling van het museum betrokken? En voldoet daarbij de huidige governance?

6. Het GM vervult een bijzondere stapeling van functies, lokaal, regionaal, nationaal en af en toe, bij bijzondere projecten, internationaal. Voldoet

deze stapeling of vraagt de maatschappelijke ontwikkeling een nadere precisering?

7. Diezelfde vragen laten zich programmatisch stellen ten aanzien van de breedte van wat het GM te bieden heeft. Zit er voldoende reliëf in die breedte, is het GM voldoende selectief en wat betekenen termen als 'spraakmakend', 'innovatief' e.d. eigenlijk in het licht van deze toekomstverkenning. Anders gezegd : wordt de vraag wat het GM eigenlijk typeert voldoende duidelijk beantwoordt en zo nee, valt er uit de te maken toekomstanalyse een scherpere rolopvatting af te leiden? Welke plaats vervult het beheer van de collectie, educatie en andere specifieke taken in deze rolopvatting?

8. Bij de beoordeling van de breedte van programma en activiteiten naar de toekomst toe moet ook een visie ontwikkeld worden over de inhoudelijke taakverdeling tussen GM en het MADA en over de wenselijke relatie tussen het GM en andere musea in de noordelijke regio. Dat geldt ook voor de verhouding tot andere culturele instellingen in de stad zoals SPOT en Forum. En ten opzichte van RUG en Hanze en het MBO. Valt in de lokale en regionale verankering meerwaarde te realiseren?

9. Bij deze verkenning van rol en functie van het Groninger Museum past ook het bezien van de mogelijkheden van het Niemeijercomplex. De ambitie van de stad een culturele bestemming te vinden voor een deel van het complex vraagt een inhoudelijk meedenken vanuit het GM, al kan van een exploitatie bijdrage door het GM geen sprake zijn.

10. Voor de economie van stad en regio hebben de bezoekers van het GM, een bijzondere betekenis. Tegen deze achtergrond zijn niet alleen bezoekersaantallen relevant, maar zeker ook hun herkomst. Hoe ontwikkelt

de bovenlandsdelige functie zich, is het economisch belang inderdaad zo groot als vaak wordt verondersteld? Zo ja, wat betekent dat voor het tentoonstellingsprogramma van het GM? En valt er iets zinnigs te zeggen over de relatie tussen ambitie en budget? Kan dat modelmatig, bijvoorbeeld door scenario's te ontwikkelen?

Tenslotte:

De RvT onderkent dat er spanning zit tussen de nadrukkelijke verantwoordelijkheid van de directie voor het opzetten van een strategische verkenning en de vrij gedetailleerde wijze waarop onze visie op die verkenning hier onder woorden is gebracht. Maar het gaat hier niet om een uitputtend overzicht van het project, noch om de precieze opdracht aan de projectgroep. Dat is uiteindelijk de verantwoordelijkheid van de nieuwe directie. Maar de RvT voelt zich wel degelijk verantwoordelijk voor de langere termijn plaatsbepaling van het Groninger Museum. Het is vanuit die verantwoordelijkheid dat de RvT zich expliciet uitlaat over de verwachtingen die hij heeft mbt de strategische verkenning. En over de noodzaak die visie te ontwikkelen in een open samenspraak met stad en provincie.

Er is veel voor te zeggen bij de definitieve opdracht de projectgroep zelf een rol te geven door vooraf wel vragen te formuleren maar het aan de projectgroep over te laten een definitieve opzet van dataverzameling en rapportage af te spreken.

De tijdsdruk op dit project is toegenomen door de discussies met de vorige directie en de weigering van wethouder en gedeputeerde de strategische verkenning van start te laten gaan als er nog niet voldoende

duidelijkheid is over de actuele financiële situatie van het museum. Omdat het structureel in balans brengen van taken en middelen juist deze strategische verkenning vereist mag nu geen tijd voor de instelling van de projectgroep verloren gaan. En omdat we de uitkomsten van de verkenning nodig hebben voor een structurele herijking van omvang en taaktoedeling binnen de organisatie moet het project wel in de tweede helft van 2025 gereed zijn.

Groningen, 21 jan.2025